

[Handelsministeren.]

indrettet. Dels indtræffer lønstigningerne rykvis ved overenskomster og udløsning af dyrtidstillæg, dels må det konstateres, at der er aftalt lønstigninger, som i hvert tilfælde på visse områder går ud over, hvad produktiviteten kan forventes at stige. Vi er derfor nødt til at anerkende en sammenhæng mellem løn og priser, der må tages hensyn til.

I lovforslaget er dette hensyn tilgodeset ved, at kalkulationsreglerne giver grundlag for indregning i priserne af lønstigninger, hvis størrelse er fastlagt ved ordinært fornyede overenskomster. Ved indregningen af de overenskomstbestemte lønstigninger skal der dog foretages modregning i ikke-overenskomstmæssige tillæg m. v. i det omfang, de nu afsluttede overenskomster giver mulighed herfor.

Lønstigninger, som ikke er fastlagt i overenskomsterne, vil således ikke kunne indregnes i priserne. Den lønglidning, der kan komme, må dækkes af stigende produktivitet eller bæres af virksomhederne selv.

Jeg finder, at disse prispolitiske principper må være i harmoni med de intentioner, som arbejdsmarkedets parter havde, da overenskomstforhandlingerne begyndte, og som er kommet til udtryk i den nu afsluttede overenskost, hvori det er fastslået, „at det er en forudsætning for de i mæglingforslaget foretagne forhøjelser af gældende lønsatser, at der ikke på grundlag af disse ændringer af satserne finder en almindelig forhøjelse af lønniveauet sted“. Kalkulationsreglerne harmonerer også med overenskomstens særlige hensyntagen til de lavestlønnede og støtter sig på, at de relative forbedringer, disse grupper har opnået, gerne skulle bevares.

Den foreslåede prislov gør ikke noget indgreb i arbejdsgivernes og lønmodtagernes adgang til at fastsætte lønnen, men udelukker adgangen til at indregne ikke-overenskomstbestemte lønstigninger i priserne. Loven sætter heller ikke bestemte grænser for, hvor meget hver virksomhed må tjene. Den påbyder, at eventuelle nedgange i virksomhedernes indkøbspriser skal komme til udtryk i tilsvarende sænkninger af salgspri- serne, men hvis virksomhederne gennem øget effektivitet kan tjene mere og give

mere i løn, vil dette ikke være i strid med kalkulationsprincipperne.

Selv om man med forslaget tilsigter kalkulationsprincipper, der i det store og hele vil give rimelig adgang til indregning af nødvendige omkostningsstigninger i priserne, vil det næppe kunne undgås, at kalkulationsreglerne på visse områder kan ramme urimelig hårdt. Forslaget giver derfor også adgang til dispensationer, hvis hovedprincip vil blive, at effektive virksomheder med normal kapacitetsudnyttelse skal have dækning for de direkte omkostninger og et rimeligt bidrag til dækning af indirekte omkostninger og nettoavance.

I forslagets § 6 gives der adgang til at fastsætte højestepriser eller prisstop efter lignende principper som omtalt for dispensationsadgangen. Bestemmelserne tager bl. a. sigte på priser og takster for tjeneste- og transportydelser, hvor generelle kalkulationsregler ikke kan anvendes. Bestemmelserne svarer endvidere til princippet i prisindseendeloven, som samtidig ophæves. På samme måde ophæves § 24 i monopolloven og erstattes med de nu foreslåede generelle kalkulationsprincipper.

Lovforslaget giver strengere regler for fastsættelse af offentlige priser, takster og honorarer, idet der indtil 1. september 1971 kun tillades indregnet stigninger i indkøbspriser på råvarer m. v. i de offentlige leverancer og ydelser. Lønstigninger m. v. vil altså ikke umiddelbart kunne føre til prisforhøjelser på dette område. For det offentlige prisfastsættelse efter 1. september 1971 gælder det, at omkostningsstigninger ud over råvarestigninger m. v. ikke kan indregnes, forinden der fra monopoltilsynet er indhentet en udtalelse med en vurdering af forhøjelsen under hensyn til pris- og indkomstudviklingen i samfundet. Ved forslagets udarbejdelse har vi fundet det naturligt, at når der af erhvervslivet skal udvises tilbageholdenhed med hensyn til indregning af omkostningsstigninger i priserne, må det være rimeligt, at det offentlige udviser en ekstra tilbageholdenhed i så henseende.

I lovforslagets §§ 2 og 3 og kap. IV er givet en række bestemmelser, hvorefter det pålægges monopoltilsynet at holde prisudviklingen under opsigt og henlede opmærksomheden på eventuelle bestemmelser i